

Data Cyfrifiad 2021 ar gyfer Sir Gaerfyrddin – Prif iaith ac iaith yr Aelwyd

Mae'r Swyddfa Ystadegau Gwladol wedi defnyddio methodoleg rheoli datgelu ystadegol newydd ar gyfer Cyfrifiad 2021. O ganlyniad, ni fydd ffigurau a grëir drwy grynhoi daearyddiaethau lefel is yn cyfateb i ffigurau a ryddhawyd ar gyfer daearyddiaethau uwch. Nid yw'r Swyddfa Ystadegau Gwladol yn argymhell cydgrynhoi daearyddiaethau lefel is i greu daearyddiaethau uwch.

Y Brif iaith ac iaith yr Aelwydydd	Sir Gaerfyrddin				Cymru				Cymru a Lloegr			
	2011		2021		2011		2021		2011		2021	
Pob preswlydd 3 a hŷn	177,642		182,719		2,955,841		3,018,184		53,961,451		57,704,270	
Y Brif iaith												
Saesneg neu Gymraeg	173,888	97.9%	178,287	97.6%	2,871,405	97.1%	2,917,644	96.7%	49,808,185	92.3%	52,569,816	91.1%
iaith arall y DU	13	0.0%	3	0.0%	133	0.0%	154	0.0%	13,018	0.0%	4,239	0.0%
Ewropeaidd ac ieithoedd eraill												
Pwyleg	1,943	1.1%	2,145	1.2%	17,001	0.6%	20,862	0.7%	546,174	1.0%	611,845	1.1%
Rwmaneg	58	0.0%	282	0.2%	1,090	0.0%	6,020	0.2%	67,586	0.1%	471,954	0.8%
Unrhyw iaith Ewropeaidd arall	672	0.4%	697	0.4%	19,127	0.7%	25,279	0.8%	1,043,597	1.9%	1,432,730	2.5%
Ieithoedd eraill nad ydynt o'r DU neu Ewrop	1,010	0.6%	1,203	0.7%	45,967	1.6%	46,975	1.6%	2,460,920	4.6%	2,577,753	4.5%
iaith arwyddion	58	0.0%	102	0.1%	1,118	0.0%	1,236	0.0%	21,971	0.0%	26,738	0.0%
Iaith yr Aelwyd												
Pob Aelwyd	78,829		81,759		1,302,676		1,347,114		23,366,044		24,783,199	
Cymraeg neu Saesneg yw prif iaith pob oedolyn ar yr aelwyd	76,964	97.6%	79,589	97.4%	1,260,095	96.7%	1,295,565	96.2%	21,313,812	91.2%	22,215,902	89.6%
Mae o leiaf un oedolyn ond nid pawb ar yr aelwyd yn siarad Cymraeg neu Saesneg fel y brif iaith	841	1.1%	758	0.9%	17,921	1.4%	20,463	1.5%	868,431	3.7%	1,036,736	4.2%
Nid oes un oedolyn ar yr aelwyd yn siarad Cymraeg neu Saesneg fel y brif iaith, ond mae o leiaf un person rhwng 3 a 15 oed yn siarad Cymraeg neu Saesneg fel y brif iaith	100	0.1%	247	0.3%	2,891	0.2%	6,594	0.5%	181,729	0.8%	330,002	1.3%
Nid oes neb ar yr aelwyd yn siarad Saesneg na Chymraeg fel y brif iaith.	924	1.2%	1,158	1.4%	21,769	1.7%	24,492	1.8%	1,002,072	4.3%	1,200,559	4.8%
Aelwyd aml-iaith												
Mae gan holl aelodau'r aelwyd yr un brif iaith	Heb ei ofyn		55,333	67.7%	Heb ei ofyn		888,881	66.0%	Heb ei ofyn		15,821,402	63.8%
Mae'r brif iaith yn amrywio rhwng cenedlaethau ond nid o fewn partneriaethau	Heb ei ofyn		299	0.4%	Heb ei ofyn		8,518	0.6%	Heb ei ofyn		480,381	1.9%
Mae'r brif iaith yn wahanol o fewn partneriaethau	Heb ei ofyn		491	0.6%	Heb ei ofyn		11,945	0.9%	Heb ei ofyn		534,271	2.2%
Unrhyw gyfuniad arall o brif ieithoedd lluosog	Heb ei ofyn		287	0.4%	Heb ei ofyn		8,213	0.6%	Heb ei ofyn		465,357	1.9%
Aelwyd un person	Heb ei ofyn		25,349	31.0%	Heb ei ofyn		429,559	31.9%	Heb ei ofyn		7,481,788	30.2%

Ffynhonnell: Ystadegau Allweddol Cyfrifiad 2021, Swyddfa Ystadegau Gwladol © Hawlfraint y Goron 2022
Cynhyrwyd gan y Tim Dealltwriaeth Data Corfforaethol, Cyngor Sir Gaerfyrddin

Gellir defnyddio'r ystadegau hyn o dan delerau'r [Drwydded Llywodraeth Agored](#)
E-bost: Data@sirgar.gov.uk

Dadansoddiad:

- Mae cyfran y trigolion sydd â'r Gymraeg neu'r Saesneg yn brif iaith wedi gostwng 0.3% o 97.9% (2011) i 97.6% (2021). Cafwyd ychydig o gynnydd mewn ieithoedd fel Pwyleg a Rwmaneg, sy'n cyd-fynd â'r cynnydd mewn mudo o'r gwledydd hyn.
- Cafwyd cynnydd mewn iaith arwyddion fel prif iaith yn Sir Gaerfyrddin, sy'n gyson â thueddiadau cenedlaethol, er bod y sir yn dangos cyfran ychydig yn uwch na'r lefelau cenedlaethol.
- Mae cyfran yr aelwydydd lle mae pob aelod yn siarad yr un iaith yn uwch yn Sir Gaerfyrddin, sef 67.7%, na'r gyfran genedlaethol.

Diffiniad:

Prif iaith: Y prif ieithoedd a gaiff eu siarad gan bobl nad Cymraeg yw eu prif iaith yng Nghymru neu nad Saesneg yw eu prif iaith yn Lloegr.

Iaith y Cartref: Mae iaith y cartref yn dosbarthu cartrefi drwy gyfuno oedolion a phlant (3 i 15 oed) mewn cartref sy'n siarad Saesneg (Cymraeg neu Saesneg yng Nghymru) fel prif iaith.

Sawl Prif Iaith yn y Cartref: Pobl yn yr un cartref sy'n nodi eu bod yn siarad yr un brif iaith neu brif iaith wahanol. Caiff hyn ei gategoreiddio yn ôl p'un a yw'r gwahaniaeth rhwng y brif iaith a gaiff ei siarad rhwng cenedlaethau neu rhwng partneriaethau yn y cartref.